

שכיחות מחלת השעלת בישראל

כתיבה: שלומי עדין | אישור: שלי לוי, ראש צוות

תאריך: י"ט בתמוז תשפ"ד, 25 ביולי 2024

סקירה

תוכן עניינים

1	תמצית	
3	מבוא	.1
6	שכיחות מחלת השעלת בישראל בשנים 2013-2023	.2
10	שכיחות מחלת השעלת בישראל מינואר 2023 עד לאמצע שנת 2024	.3
10	מספר מקרי התחלואה בשנים 2023-2024	3.1
12	התפלגות התחלואה לפי קבוצות גיל ומחוזות	3.2
15	הכיסוי החיסוני לשעלת	.4
17	ההתמודדות עם מחלת השעלת	.5
17	פעולות מניעה והעלאת המודעות בזמני שגרה	5.1
19	ההתמודדות משרד הבריאות עם גל התחלואה הנוכחי	5.2

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשת ועדת הבריאות של הכנסת והוא עוסק בשכיחות תחלואת השעלת בישראל, בדגש על גל התחלואה שפוקד את ישראל החל מינואר 2023.

שעלת (Pertussis) היא מחלה זיהומית הנגרמת על ידי החיידק בורדטלה פרטוזיס המועבר מאדם לאדם על-ידי רסס טיפתי. החיידק גורם לזיהום בדרכי הנשימה ויוצר התקפי שיעול ארוכים המסתיימים לרוב בשאיפת אוויר חדה בעלת צליל שרקני. למחלה שלושה שלבים: בשלב הראשון הנמשך כשבועיים מפתח החולה תסמיני שיעול וגודש באופן הדומה לתסמיני מחלות ויראליות אחרות; השלב השני נמשך בין שבוע לשישה שבועות ומתאפיין בהתקפי שיעול חזקים ושרקניים; השלב השלישי והמסיים של המחלה מאופיין בהפחתת תסמינים עד להבראה.

על פי משרד הבריאות, בשלביה המדבקים של המחלה סיכויי ההדבקה מגיעים עד ל-90% בהימצאות ליד אדם החולה בשעלת. כלל האוכלוסייה עשויה להידבק במחלה, אך המחלה פוגעת בעיקר בתינוקות ובילדים קטנים, כאשר תינוקות עלולים לפתח מחלה חמורה וסיבוכים. לדברי המרכזים לבקרת מחלות ומניעתן של ארה"ב (CDC) כמחצית מהתינוקות מתחת לגיל שנה החולים בשעלת נזקקים לאשפוז ומבין הנזקקים לאשפוז 1 מכל חמישה תינוקות סובל מדלקת ריאות. לפי נתוני המכון לבריאות ורווחה של אוסטרליה 1 מכל 125 תינוקות בני פחות משישה חודשים שחלו בשעלת ימותו מדלקת ריאות או מנזק מוחי שנגרם כתוצאה מהשעלת.

אבחון השעלת בשבועיים הראשונים להופעת התסמינים נעשה על ידי תרבית או בדיקה מולקולרית (PCR). מעל לגיל שנה ניתן לאבחן שעלת באמצעות בדיקת דם סרולוגית. שעלת היא מחלה המחייבת דיווח אינדיבידואלי רגיל מכוח פקודת בריאות העם, 1940, כלומר הרופא מחוייב לדווח ללשכת הבריאות של משרד הבריאות על כל חולה חדש עד 12 שעות מאבחון המחלה.

הטיפול במחלה הוא טיפול תומך אנטיביוטי שעשוי לקצר את משך המחלה כאשר הוא ניתן בשבוע הראשון, ובשבועיים שלאחר מכן הוא ניתן כדי למנוע הדבקה נוספת. החל מסוף השבוע השלישי לא ניתן טיפול אנטיביוטי אלא טיפול תומך בלבד (כגון מנוחה ומניעת התייבשות).

למחלת השעלת יש חיסון והוא כלול בשגרת החיסונים לילדים בישראל החל משנת 1957. כיום החיסון הוא של רכיבי חיידק מומת (א-סלולרי) והוא ניתן לתינוקות עד לגיל שנה בארבע מנות, וכן בכטה ב' ובכטה ח'. משרד הבריאות ממליץ על מנת דחף אחת לפחות לאחר גיל 18. החל משנת 2015 החיסון ניתן גם לנשים בהריון בשבועות 27-36 וזאת על מנת להקנות חיסוניות ראשונית לילוד.

מנתונים שמסר לנו משרד הבריאות עולה כי בין השנים 2013-2023 הייתה שונות במספר מקרי השעלת בכל שנה: בשנת 2015 מספר מקרי השעלת היה גבוה במיוחד ועמד על יותר מ-5,000 מקרים, לעומת זאת בשנים 2022-2021 מספר המקרים היה נמוך מאוד ועמד על 41 ו-45 מקרים בהתאמה. לדברי משרד הבריאות ייתכן שעקב התפשטות מגפת הקורונה בתקופה זו חששו חולים להגיע למוסדות הבריאות ולכן לא אובחנו, כמו כן ייתכן והבידוד החברתי צמצם את התפשטות המחלה. עוד עולה מהנתונים כי בתקופה שבין 2013-2023 מספר מקרי השעלת בשנת 2023 הוא השלישי בגודלו (1,792 מקרים), לאחר מספר המקרים בשנת 2015 (5,403) ובשנת 2019

(2,124). שיעור התחלואה בשעלת בישראל בשנת 2023 היה 18.2 חולים ל-100,000 נפש. זהו שיעור גבוה ביחס לשנים 2021-2022 שבהן עמד השיעור על 0.43 ו-0.47 מקרים ל-100,000 נפש בהתאמה, אך נמוך מהשיעורים בשנת 2015 (63.8 חולים ל-100,000 נפש) ובשנת 2019 (23.2 מקרים ל-100,000 נפש). נציין כי בשנת 2015 שיעור התחלואה בישראל דורג במקום השני מבין 36 מדינות OECD. על פי משרד הבריאות וגורמי בריאות נוספים מחלת השעלת מתאפיינת בתחלואה מחזורית ויש התפרצות שעלת כל ארבע שנים לערך.

הנתונים על מספר מקרי השעלת שדווחו למשרד הבריאות אינם משקפים בהכרח את שכיחות המחלה בפועל שכן לדברי משרד הבריאות במחלת השעלת, כמו במחלות אחרות, ייתכן תת-דיווח ולדברי פרופ' גליה רהב, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות, מספר החולים האמיתי אף גבוה פי עשרה מהמספר המדווח.

מינואר 2023 מתרחש בישראל גל תחלואת שעלת. לפי נתוני משרד הבריאות מתחילת שנת 2023 ועד ל-22 ביולי 2024 דווחו למשרד הבריאות 4,382 מקרים חדשים של שעלת, מתוכם 1,792 מקרים בשנת 2023 ו-2,590 מקרים מינואר עד ל-22 ביולי 2024. כלומר מספר המקרים בשבעת החודשים הראשונים של שנת 2024 גבוה בכ-45% ממספר החולים בשנת 2023 כולה. על פי מערך מודיעין בריאות של המשרד, בחודש יולי 2024 גל תחלואת השעלת עודנו במגמת עליה והוא מתרחש במדינות נוספות בעולם, בחלקן הוא במגמת עליה ובחלקן המגמה בהתייצבות או בהאטה.

על פי נתוני השעלת בגל זה (ינואר 2023 עד 12 ליוני 2024) **50% ממקרי השעלת הם בקרב בני 5-14**, 17% בקרב בני 1-4 ו-13% מהמקרים הם בקרב תינוקות עד גיל שנה. עוד עולה מהנתונים כי 63% מהחולים (1,131 מתוך 1,792) בשנת 2023 היו בקבוצת הגיל 1-14, לעומת כ-72% (1,140 מתוך 1,593) מהחולים בתקופה שמינואר עד ל-12 ביוני 2024.

שיעור התחלואה במחוז ירושלים בשנת 2023 היה הגבוה ביותר ועמד על 50.3 חולים ל-100,000 נפש ולאחריו מחוז מרכז עם שיעור תחלואה של 20.6 חולים ל-100,000 נפש. השיעורים הנמוכים ביותר בשנת 2023 היו במחוזות חיפה (10 חולים ל-100,000 נפש), הצפון (11.1 חולים ל-100,000 נפש) והדרום (11.9 חולים ל-100,000 נפש). לעומת זאת, **בחמשת חודשים הראשונים של שנת 2024 שיעור התחלואה הגבוה ביותר היה במחוז המרכז-15.1 חולים ל-100,000 נפש** ושיעור התחלואה הנמוך ביותר היה במחוז הדרום-3.9 מקרים ל-100,000 נפש. ראוי לציין כי ממאי 2024 ועד ה-22 ביולי 2024 מאז התקבלו מעל 1,500 דיווחים חדשים על מקרי שעלת אשר אין בידינו מידע על שיוכם למחוז.

86% מכל מקרי התחלואה שנזקקו לאשפוז מאז תחילת הגל הנוכחי הם בקרב בני תינוקות עד גיל שנה (119 תינוקות מתוך 138). נכון לתחילת חודש יולי נרשמו 3 מקרי פטירה בגל הנוכחי, כולם תינוקות בני פחות משנה שאינם לא חוסנה בזמן ההיריון.

שיעור הכיסוי החיסוני הארצי לשעלת בקרב שנתון ילידי 2018-2022 (ילדים עד גיל 6) הוא 95%, כאשר המחוז שבו שיעור הכיסוי החיסוני הוא הגבוה ביותר הוא מחוז צפון-98%, והנמוך ביותר ירושלים-91%. **משרד הבריאות לא מסר לנו מידע על שיעור הכיסוי החיסוני בקרב נשים הרות, ולהערכת איגוד רופאי בריאות הציבור שיעור המחוסנות נמוך מ-50%.**

בכל קבוצות הגיל עד גיל 19 שיעור חולי השעלת המחוסנים באופן מלא ל-1,000 נפש נמוך משמעותית משיעור החולים בקרב הלא מחוסנים. ממצא זה בולט במיוחד בקרב תינוקות בני חצי שנה עד שנה שכן שיעור חולי השעלת בקרב תינוקות אלה שלא חוסנו גבוה פי 20 מהשיעור בקרב תינוקות שחוסנו באופן מלא - 8.63 חולים לאלף נפש בקרב אלו שלא חוסנו, לעומת 0.43 חולים לאלף נפש מקרב התינוקות שחוסנו באופן מלא.

משרד הבריאות מסר למרכז המחקר והמידע של הכנסת כי הוא נוקט בשורה של פעולות וצעדים על מנת למנוע את תחלואת השעלת, ובהם עידוד **חיסון של נשים הרות**; עידוד **חיסון בקרב מתחסי טטנוס או במרפאות טסים לחו"ל**; **הוספת תורים בתחנות טיפות חלב ושימוש בניידות טיפות חלב** על מנת להנגיש את מתן החיסונים; **הקדמת מתן החיסון הראשון לילוד** בשבועיים ימים **וחיסון עובדי מקצועות הבריאות** נגד שעלת. משרד הבריאות ציין בפנינו קשיים בעידוד התחסנות בקרב אוכלוסיות מסוימות, כגון במגזר החרדי או בקרב אוכלוסיות המעלות חששות וספקות לגבי החיסון. קושי נוסף הוא מחסור בתקנים בתחנות טיפות חלב ובצוותי בריאות הציבור אשר אינם תואמים את הגידול באוכלוסייה. לדברי איגוד רופאי בריאות הציבור והאיגוד הישראלי למחלות זיהומיות יש להגביר את המודעות לנושא חיסוני השעלת בקרב נשים הרות. איגוד רופאי בריאות הציבור ועמותת מדעת הצביעו בפנינו גם על הצורך להוסיף תורים נוספים בתחנות טיפות חלב שנמצאות באזורים מרוחקים או עמוסים.

1. מבוא

שעלת היא מחלה זיהומית המועברת מאדם לאדם על ידי רסס טיפתי

שעלת (Whooping cough IX Pertussis) היא מחלה זיהומית הנגרמת על-ידי החיידק **בורדטלה פרטוזיס** (*Bordetella pertussis*) המועבר מאדם לאדם על-ידי רסס טיפתי או מגע ישיר עם הפרשות.¹ חיידק הבורדטלה פרטוזיס גורם לזיהום רירית דרכי הנשימה, בעיקר בקנה הנשימה ובשני הסימפונות המובילים אוויר לריאות, ויוצר **התקפי שיעול ארוכים וממושכים המסתיימים לרוב בשאיפת אוויר חדה בעלת צליל שרקני**,² ועלולים להיות מלווים באודם בפנים, הכחלה והקאה או הפרשה מוגברת של רוק מהפה.³

תסמיני המחלה הם התקפי שיעול ארוכים המלווים בשאיפת אוויר שרקנית, אודם או הכחלה בפנים, הקאה והפרשה מוגברת של רוק

לאחר ההידבקות בחיידק יש בדרך כלל תקופת דגירה בת 5-10 ימים (לעיתים נדירות עד 21 יום), שבסיומה יופיעו אצל הנדבק סימני מחלת השעלת שלה מספר שלבים: **בשלב הראשון** (Catarrhal stage), הנמשך כשבועיים, מתפתחים תסמינים כגון: שיעול יבש, נזלת או גודש באף, עיטוש, דמעת, כאבי גרון ועלייה קלה בחום הגוף.⁴ בשלב זה אופי התסמינים דומה מאוד לתסמיני מחלות ויראליות אחרות, עם זאת בשונה ממחלות אחרות השיעול הולך וגובר. **זהו**

¹ משרד הבריאות, [שעלת](#), עודכן: 5 במרץ 2024.

World Health Organization, [Pertussis](#), accessed: April 11th 2024

² מכבי שירותי בריאות, [שעלת – מידע רפואי](#), עודכן: 13 בפברואר 2022.

³ משרד הבריאות, [שעלת](#), עודכן: 5 במרץ 2024.

⁴ מכבי שירותי בריאות, [שעלת – מידע רפואי](#), עודכן: 13 בפברואר 2022.

לפי משרד הבריאות
סיכויי ההדבקה
במקרה של הימצאות
ליד אדם הסובל
משעלת הוא עד ל-
90%

השלב המדבק ביותר של המחלה,⁵ ולפי משרד הבריאות סיכויי ההדבקה במקרה של הימצאות ליד אדם הסובל משעלת הוא עד ל-90%.⁶ השלב השני (Paroxysmal stage) מאופיין בהתקפי שיעול פתאומיים וחזקים מאוד בעוצמתם ובתדירותם המלווים בצליל שרקני, הקאות לאחר השיעול בעיקר בקרב ילדים קטנים ותינוקות ותשישות ואדמומיות בפנים עקב השיעול.⁷ שלב זה נמשך בין שבוע לכמה שבועות.⁸ בשלב השלישי והמסיים של המחלה (Convalescent stage) תהיה הפחתה של תדירות ועוצמת התקפי השיעול עד להבראה.⁹ התאוששות מלאה מהמחלה עד להיעלמותם של כלל התסמינים יכולה להיות ממושכת ולהימשך בין שבועות למספר חודשים.¹⁰

השעלת פוגעת
בעיקר בתינוקות
ובילדים קטנים.
תינוקות עלולים
לפתח מחלה חמורה
וסיבוכים שעלולים
להוביל לאשפוז ואף
למוות

הן ילדים והן מבוגרים עלולים ללקות במחלה, אולם היא פוגעת בעיקר בתינוקות ובילדים קטנים.¹¹ תינוקות עלולים לפתח מחלה חמורה וסיבוכים, כגון: דלקת ריאות, התייבשות, הפסקות נשימה זמניות, ירידה במשקל עקב הקאה, לחץ דם נמוך, אי-ספיקת כליות המצריכה דיאליזה באופן זמני ובמקרים נדירים אף פרכוסים או נזק מוחי שנגרמים כאשר קשיי נשימה חמורים ומונעים אספקת חמצן למוח.¹² המחלה וסיבוכיה עלולים להוביל לאשפוז התינוק ואף למוות. לפי המרכזים לבקרת מחלות ומניעתן של ארה"ב (CDC) כמחצית מהתינוקות מתחת לגיל שנה שנדבקים בשעלת נזקקים לאשפוז. מבין אלה הנזקקים לאשפוז אחד מכל חמישה תינוקות יפתח דלקת ריאות ו-1 מכל 100 תינוקות ימות.¹³ גם לפי נתוני המכון לבריאות ורווחה של אוסטרליה 1 מכל 125 תינוקות בני פחות משישה חודשים שחלו בשעלת ימותו מדלקת ריאות או מנזק מוחי שנגרם כתוצאה מהשעלת.¹⁴ בקרב ילדים גדולים יותר ובקרב מבוגרים הסיבוכים קלים יותר והם כוללים נפיחות בפנים, כיבים בפה ובלשון, דלקת אוזניים ופגיעות מעוצמת התקפי השיעול כמו דימומים מהאף או בלחמית העין, פגיעה בצלעות או בקע.¹⁵

⁵ שירותי בריאות כללית, בריאות המשפחה, [שעלת](#), עודכן: 6 בפברואר 2024.

⁶ משרד הבריאות, [שעלת](#), עודכן: 5 במרץ 2024.

⁷ מכבי שירותי בריאות, [שעלת – מידע רפואי](#), עודכן: 13 בפברואר 2022.

⁸ U.S. Centers for Disease Control and Prevention - CDC, Whooping Cough (Pertussis), [Clinical Features of Pertussis](#), updated: April 2nd 2024

⁹ שירותי בריאות כללית, בריאות המשפחה, [שעלת](#), עודכן: 6 בפברואר 2024.

¹⁰ U.S. Centers for Disease Control and Prevention - CDC, Whooping Cough (Pertussis), [Clinical Features of Pertussis](#), updated: April 2nd 2024

¹¹ מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל, [שעלת בילדים – יש חיסון למחלה](#), 15 בינואר 2024

¹² מכבי שירותי בריאות, [שעלת – מידע רפואי](#), עודכן: 13 בפברואר 2022.

¹³ U.S. Centers for Disease Control and Prevention - CDC, Pregnancy and Whooping Cough, [Whooping Cough is Deadly for Babies](#), Date Updated: December 1st 2022.

¹⁴ Australian Government, Australian Institute of Health and Welfare, Vaccine-preventable diseases, Fact sheet: [Whooping cough in Australia](#), Published: 2018.

¹⁵ מכבי שירותי בריאות, [שעלת – מידע רפואי](#), עודכן: 13 בפברואר 2022.

אבחון שעלת מתבצע בבדיקת PCR או תרבית ומעל לגיל שנה גם בבדיקת דם סרולוגית

אבחון המחלה בקרב תינוקות עד גיל שנה מבוצע על-ידי תרבית או על ידי בדיקה מולקולרית (PCR), הנדגמת באמצעות מטוש מלוע האף או מהפרשותיו. בקרב כלל האוכלוסייה, אבחון המחלה בשבועיים הראשונים להופעת התסמינים או עד 48 שעות מתחילת קבלת הטיפול יבוצע באמצעות תרבית או על ידי בדיקה מולקולרית, בעוד שאבחונה בשלב מאוחר יותר יעשה על ידי בדיקת דם סרולוגית לנוגדנים מסוג IgG - ובלבד שחלפה לפחות שנה מקבלת החיסון נגד שעלת.¹⁶

טיפול תומך אנטיביוטי נגד שעלת עשוי לקצר את משך המחלה אם הוא ניתן בשבוע הראשון, בהמשך הוא ניתן בעיקר על מנת למנוע את הדבקת הסביבה

הטיפול במחלה הוא טיפול תומך אנטיביוטי שעשוי לקצר את משך המחלה רק כאשר הוא ניתן בשבוע הראשון שלה,¹⁷ שלב שבו כאמור קשה לאבחון אותה כיאות בשל הדמיון בינה לבין מחלות זיהומיות אחרות בדרכי הנשימה. לאחר מכן, לאנטיביוטיקה כבר אין השפעה על משך וחומרת המחלה והיא ניתנת לחולה על מנת למנוע את הדבקת סביבתו. לאחר שלושה שבועות מתחילת הופעת הסימפטומים לא ניתנת לחולה אנטיביוטיקה מאחר והנגיף כבר לא נמצא בגופו והוא איננו מדבק. הטיפול האנטיביוטי עשוי להינתן גם למי שבא במגע הדוק עם החולה אך לא אובחן. תינוקות הסובלים מהפסקות נשימתיות מקבלים טיפול בסטרואידים להפחתת הדלקת בקנה הנשימה. מאחר ולרוב הטיפול הוא תומך בלבד, ההמלצה הרפואית בזמן המחלה היא לנוח, להרבות בשתייה למניעת התייבשות לסלק את הליחה המצטברת כדי למנוע חנק ולהתרחק בשלב הראשוני והמדבק מקרבה לאנשים אחרים.¹⁸

קיים חיסון נגד שעלת הניתן בישראל בארבע מנות לתינוקות עד גיל שנה, בשתי מנות בגילי בית ספר וכן לנשים בהריון בכדי לספק הגנה לעובר. משרד הבריאות ממליץ על מנת דחף אחת לפחות לאחר גיל 18

למחלת השעלת יש חיסון, ולדברי משרד הבריאות מאז הכללתו בשגרת החיסונים לילדים בשנת 1957 פחתה התחלואה בשעלת בישראל ב-90%.¹⁹ על-פי תכנית החיסונים של משרד הבריאות **תינוקות עד גיל שנה יקבלו ארבע מנות חיסון** (בגילי שישה שבועות, ארבעה חודשים, חצי שנה ושנה), וזאת כחלק מהחיסון המחומש (DTaP-Hib-IPV), הכולל גם חיסון נגד דיפתריה, טטנוס, פוליו (שיתוק ילדים) והמופילוס אינפלואנזה B. **לאחר מכן יינתנו חיסוני שעלת בכיתה ב'** (חיסון מרובע נגד טטנוס, דיפתריה, שעלת ופוליו: Tdap-IPV) **ובכיתה ח' (חיסון משולש נגד טטנוס, דיפתריה ושעלת: Tdap) ומשרד הבריאות ממליץ על מנת דחף אחת לפחות לאחר גיל 18.**²⁰ משנת 2015 ניתן חיסון שעלת גם לנשים בהריון בשבועות 27-36 (ככלל החיסון המשולש למבוגר Tdap).²¹ יש לציין כי החל משנת 2002 לערך חיסון השעלת הוא חיסון לא-תאי (א-סלולרי) המכיל רכיבים של חיידק מומת ולא חיידק מומת

¹⁶ משרד הבריאות, חטיבת בריאות הציבור, חוזר ראש שירותי בריאות הציבור: [הנחיות לאבחון וניטור מחלת השעלת](#) – חוזר מספר 02/2013, תאריך פרסום: 14 לינואר 2013.

¹⁷ שירותי בריאות כללית, [שעלת](#), עודכן: 6 בפברואר, 2024.

¹⁸ מכבי שירותי בריאות, [שעלת – מידע רפואי](#), עודכן: 13 בפברואר 2022.

¹⁹ משרד הבריאות, חיסוני השגרה, [חיסון נגד שעלת](#), עודכן: 11 ליולי 2024.

²⁰ משרד הבריאות, אגף אפידמיולוגיה, [תדריך החיסונים](#), עמודים 7, 81-82, עודכן: 27 למאי 2024.

²¹ משרד הבריאות, הורים והורות, [חיסון נגד שעלת בהריון](#), עודכן: 27 ביוני 2024.

בשלמותו, וזאת בניגוד לחיסון התאי (סלולר או DTP) שניתן בישראל עד לשנת 2002.²² כמו כן נציין שהחלמה ממחלת השעלת אינה מעניקה הגנה חיסונית לכל החיים, על כן החיסון למניעת שעלת ניתן גם לאלו שחלו בעבר במחלה והחלימו.²³

במסמך זה נציג את שכיחות מחלת השעלת בישראל בין השנים 2013-2023 בדגש על גל התחלואה הנוכחי שהחל בינואר 2023. בסוף המסמך נציג בקצרה את הצעדים בהם נוקט משרד הבריאות להתמודדות עם התפרצות מחלת השעלת.

2. שכיחות מחלת השעלת בישראל בשנים 2013-2023

שעלת מחייבת דיווח אינדיבידואלי רגיל של הרופא ללשכת הבריאות על כל אבחון של חולה חדש

על-פי פקודת בריאות העם, 1940, מחלת השעלת היא אחת מהמחלות המחייבות דיווח אינדיבידואלי רגיל, כלומר מחייבת דיווח רופא ללשכת הבריאות המחוזית בטופס ייעודי על כל מקרה של חולה חדש עד 12 שעות מאבחון המחלה.²⁴ הרופא נדרש לדווח לאחת מלשכות הבריאות של משרד הבריאות בשני מקרים: האחד, אם בוצעה בדיקה מעבדתית של תרבית או בדיקת PCR ונמצאה חיובית. השנייה, אם המטופל הראה סימנים קליניים של שעלת בנוסף לכך שהיה בקרבת אדם חולה שאומת במעבדה. לשכות הבריאות של משרד הבריאות מעבירות את הדיווחים לאגף אפידמיולוגיה במשרד הבריאות. על פי משרד הבריאות, בין השנים 2014-2023, 94.5% מהמקרים שדווחו למשרד מלשכות הבריאות היו על בסיס אבחון מעבדתי.²⁵

להלן נציג את נתוני משרד הבריאות על מספר מקרי השעלת שדווחו לו בכל אחת מהשנים 2013-2023. לדברי המשרד הזמן הקובע הוא מועד שנת המחלה כפי שדווח על ידי לשכות הבריאות.²⁶

²² משרד הבריאות, אגף אפידמיולוגיה, [תדריך החיסונים](#), עמוד 7, עודכן: 27 למאי 2024.

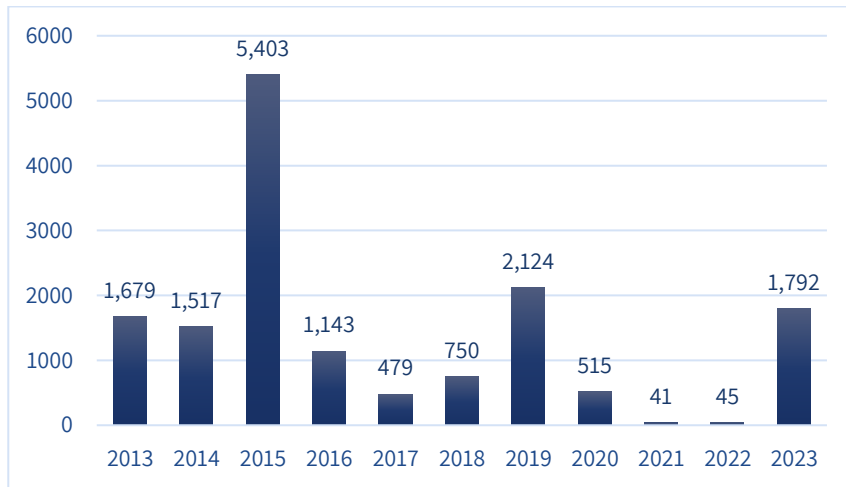
²³ שירותי בריאות כללית, [שעלת](#), עודכן: 6 בפברואר 2024.

²⁴ [פקודת בריאות העם, 1940](#), עודכן: 7 ביולי 2024.

²⁵ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

²⁶ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

תרשים 1: מספר מקרי השעלת שדווחו למשרד הבריאות בכל אחת מהשנים 2013–2023²⁷

בין השנים 2013-2023 שיא תחלואת השעלת בישראל היה בשנת 2015 שבה דווח על כ-5,400 מקרים

מספר המקרים השלישי בגודלו בתקופה זו הוא בשנת 2023 שבה דווח על 1,792

המחלה מתאפיינת בתחלואה מחזורית המתפרצת מידי ארבע שנים

בתרשים 1 אפשר לראות כי בין השנים 2013-2023 הייתה שנות במספר מקרי השעלת בכל שנה: בשנת 2015 מספר מקרי השעלת היה גבוה במיוחד ועמד על יותר מ-5,000 מקרים, לעומת זאת בשנים 2021-2022 מספר המקרים היה נמוך מאוד ועמד על 41 ו-45 מקרים בהתאמה. נזכיר כי מתחילת שנת 2020 התמודדה ישראל עם מגפת הקורונה, ולדברי משרד הבריאות ייתכן שבתקופה זו חולים חששו להגיע למוסדות הבריאות ולכן לא אובחנו וכן ייתכן כי הבידוד החברתי צמצם את התפשטות המחלה.²⁸ עוד ניתן לראות בתרשים כי מספר המקרים בשנת 2023 הוא השלישי בגודלו מאז שנת 2013, לאחר מספר המקרים בשנת 2015 ובשנת 2019.

נציין כי הן לדברי משרד הבריאות²⁹ והן לדברי האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות³⁰ ואיגוד רופאי בריאות הציבור בישראל³¹ מחלת השעלת מתאפיינת בתחלואה מחזורית, כלומר קיימת התפרצות מחודשת של שעלת בכל שלוש עד ארבע שנים אשר מביאה לשכיחות גבוהה של תחלואת השעלת בישראל. לדברי האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות סיבת המחזוריות לא

²⁷ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

²⁸ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

משרד הבריאות, מערך מודיעין בריאות, [עדכון שעלת בישראל – סוף מרץ 2024](#), תאריך פרסום: 18 באפריל 2024.

²⁹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

משרד הבריאות, מערך מודיעין בריאות, [עדכון שעלת בישראל – סוף מרץ 2024](#), תאריך פרסום: 18 באפריל 2024.

³⁰ פרופ' גליה רהב, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 16 במאי 2024.

³¹ פרופ' שמואל רשפון, נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 19 במאי 2024.

ידועה, עם זאת איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל הסביר כי לאחר כארבע שנים מקבלת החיסון החיסוניות פוחתת ובהמשך אף כמעט ונעלמת.³²

נדגיש כי הנתונים על מספר מקרי השעלת שדווחו למשרד הבריאות אינם משקפים בהכרח את שכיחות המחלה בפועל שכן לדברי משרד הבריאות במחלת השעלת, כמו במחלות אחרות, ייתכן תת-דיווח מכמה סיבות: חולים שלא פנו כלל לגורם רפואי; חולים שלא הונחו לבצע בדיקת מעבדה או שהגיעו לבדיקה לאחר שכבר לא היו להם ממצאים קליניים; חולים שהומלץ להם להיבדק מעבדתית אך בחרו שלא לעשות זאת.³³ יתרה מכך, איגוד רופאי בריאות הציבור³⁴ והאיגוד הישראלי למחלות זיהומיות לא רק שסבורים שקיים תת-דיווח אלא שלדברי פרופ' גליה רהב, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות, מספר החולים האמיתי אף גבוה פי עשרה מהמספר המדווח.³⁵

כפי שהוצג בתרשים³⁶, על-פי נתוני משרד הבריאות במהלך שנת 2023 דווחו 1,792 מקרי שעלת בישראל, שהם כ-18.2 חולי שעלת ל-100,000 נפש.³⁷ זהו שיעור גבוה ביחס לשנים 2021-2022 שבהן עמד השיעור על 0.43 ו-0.47 מקרים ל-100,000 נפש בהתאמה.³⁸ אולם הוא נמוך מהשיעור בשנת 2015 שעמד על 63.8 מקרי שעלת ל-100,000 נפש ומהשיעור בשנת 2019 שעמד על 23.2 ל-100,000 נפש.³⁹

מספר המקרים
המדווחים אינו משקף
את התחלואה בפועל
וזאת בשל תת-דיווח

בשנת 2023 דווחו
בישראל 1,792 מקרי
שעלת שהם 18.2
חולים ל-100,000
נפש

³² פרופ' גליה רהב, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 16 במאי 2024. פרופ' שמואל רשפון, נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 19 במאי 2024.

³³ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

³⁴ פרופ' שמואל רשפון, נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 19 במאי 2024.

³⁵ פרופ' גליה רהב, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 16 במאי 2024. ³⁶ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

³⁷ השיעור לשנת 2023 חושב במרכז המחקר והמידע של הכנסת על בסיס אוכלוסיית ישראל בסוף שנת 2023 שמנתה 9.842 מיליון איש (לא כולל עובדים זרים ואנשים שנכנסו ללא אשרת שהיה או שלא במעבר מוכר). הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [הודעה לתקשורת – אוכלוסיית ישראל בפתחה של שנת 2024](#), עודכן: 3 בינואר 2024, כניסה 15 באפריל 2024.

³⁸ השיעור לשנת 2021 חושב במרכז המחקר והמידע של הכנסת על בסיס אוכלוסיית ישראל בסוף שנת 2021 שמנתה 9.453 מיליון איש (לא כולל עובדים זרים ואנשים שנכנסו ללא אשרת שהיה או שלא במעבר מוכר). השיעור לשנת 2022 חושב במרכז המחקר והמידע של הכנסת על בסיס אוכלוסיית ישראל בסוף שנת 2022 שמנתה 9.662 מיליון איש (לא כולל עובדים זרים ואנשים שנכנסו ללא אשרת שהיה או שלא במעבר מוכר). הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2023 – מספר 74, לוח 2.1 אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, פורסם: 12 בספטמבר 2023.

³⁹ השיעור לשנת 2015 חושב במרכז המחקר והמידע של הכנסת על בסיס אוכלוסיית ישראל בסוף שנת 2015 שמנתה 8.463 מיליון איש (לא כולל עובדים זרים ואנשים שנכנסו ללא אשרת שהיה או שלא במעבר מוכר). השיעור לשנת 2019 חושב במרכז המחקר והמידע של הכנסת על בסיס אוכלוסיית ישראל בסוף שנת 2019 שמנתה 9.145 מיליון איש (לא כולל עובדים זרים ואנשים שנכנסו ללא אשרת שהיה או שלא במעבר מוכר). הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2023 – מספר 74, לוח 2.1 אוכלוסייה, לפי קבוצת אוכלוסייה, פורסם: 12 בספטמבר 2023.

על מנת לבחון את שכיחות השעלת בישראל בהשוואה לעולם ביקשנו להיעזר בנתוני ארגון הבריאות העולמי על מספר מקרי השעלת במדינות העולם משנת 2013 עד לשנת 2022, השנה המעודכנת ביותר בנתוני הארגון. נציין כי הדיווחים בשנים אלה מקורם ב-147 עד ל-169 מדינות, כאשר ארגון הבריאות העולמי אוסף מידע זה מהרשויות המוסמכות בכל מדינה, אולם אין מידע בדבר מגבלות הנתונים בכל אחת מהמדינות. כמו כן, מדינות רבות דיווחו על 0 חולים ולדברי המרכזים לבקרת מחלות ומניעתן של ארה"ב (CDC) ישנו תת-דיווח על תחלואת השעלת וחלק גדול ממקרי השעלת כלל אינם מאובחנים ומדווחים.⁴⁰

בשנת 2022 דווחו
ברחבי העולם
62,646 מקרי שעלת,
שהם 0.79 מקרים ל-
100,000 נפש. עם
זאת, כאמור במחלה
זו יש תת-דיווח וחלק
גדול מהמקרים אינו
מדווח

מספר מקרי השעלת המדווחים בעולם, כפי שדיווח ארגון הבריאות העולמי, בשנים 2013-2019 נע בין 145,486 (בשנת 2019) ועד ל-186,438 מקרים (בשנת 2014).⁴¹ לעומת זאת בשנים 2020-2022, השנים בהן התמודד העולם עם מגפת הקורונה, מספר מקרי התחלואה היה נמוך משמעותית ביחס לשנים קודמות ונע בין 29,623 (בשנת 2021) מקרים מדווחים ל-65,552 (בשנת 2020). בשנת 2022, שהינה כאמור השנה האחרונה שעליה פרסם הארגון מידע, היו בעולם 62,646 מקרי שעלת מדווחים, שהם 0.79 מקרים ל-100,000 נפש.⁴²

בחנו גם את שיעור התחלואה בישראל ל-100,000 נפש בהשוואה לשיעור הממוצע במדינות ה-OECD.

לוח 1: מספר מקרי השעלת ל-100,000 נפש בישראל

ובמדינות ה-OECD⁴³, 2017-2021⁴⁴

שנה	ממוצע ה-OECD	ישראל
2015	11.9	64.8
2016	11.5	13.5
2017	9.8	5.5
2018	10.2	8.5
2019	12.3	23.4
2020	4.7	5.6
2021	0.5	0.4

שיעור תחלואת
השעלת בישראל
בשנים 2015, 2019 ו-
2020 גבוה מהשיעור
הממוצע ב-OECD

⁴⁰ U.S. Centers for Disease Control and Prevention - CDC, Whooping Cough (Pertussis), [Pertussis Surveillance and Trends](#), updated: June 10, 2024.

⁴¹ World Health Organization, Global Health Observatory data repository, [Pertussis – Reported cases by WHO region](#), data updated: July 13th, 2023; accessed: April 11th 2024.

⁴² השיעור העולמי לשנת 2022 חושב במרכז המחקר והמידע של הכנסת על בסיס אוכלוסיית העולם באמצע שנת 2022 שמנתה 7,906,702,795 איש.

United States Census Bureau, International Database, [Midyear Population, World – 2022](#), retrieved: July 24th 2024.

⁴³ הממוצעים חושבו במרכז המחקר והמידע של הכנסת על סמך נתוני ה-OECD. בשנים 2015-2017 – 36 מדינות, בשנים 2018 ו-2019 – 35 מדינות, בשנת 2020 – 34 מדינות, ובשנת 2021 – 33 מדינות. נכון למועד כתיבת המסמך רק שבע מדינות דווחו את לארגון נתונים על מספר מקרי השעלת בשנת 2022 ולכן בחרנו שלא להציג נתון לשנה זו.

⁴⁴ OECD.Stat, [Health Status: Communicable diseases](#) (Time period: 2022, Reference area: Israel, Unit of measure: Cases per 100,000 persons, Disease: Pertussis), retrieved: July 22nd 2024.

כפי שאפשר לראות בלוח 1, בשנים 2015–2016 ולאחר מכן בשנים 2019–2020 שיעור התחלואה בשעלת ל-100,000 אלף נפש בישראל היה גבוה משיעור התחלואה הממוצע ב-35 מדינות OECD. לעומת זאת בשנים 2017–2018 השיעור בישראל היה נמוך מהממוצע בלמעלה מ-34 מדינות OECD ובשנת 2021 הוא היה דומה לממוצע ב-33 מדינות OECD. בשנים 2015 ו-2019 שבהן מספר החולים בישראל היה גבוה ביחס לשנים קודמות שיעור התחלואה בשעלת בישראל דורג גבוה ביחס למדינות הארגון: בשנת 2015 דורגה ישראל במקום השני מבין 36 מדינות OECD ובשנת 2019 במקום השמיני מבין 35 מדינות OECD.

3. שכיחות מחלת השעלת בישראל מינואר 2023 עד לאמצע שנת 2024

לדברי משרד הבריאות, החל מחודש ינואר 2023 מתרחש בישראל גל תחלואה של שעלת. על פי נתוני משרד הבריאות מתחילתו של הגל ועד ל-22 ביולי 2024 אובחנו 4,382 חולי שעלת, מתוכם 1,792 חולים בשנת 2023 ו-2,590 חולים מינואר ועד ל-22 ביולי 2024.⁴⁵ כלומר מספר מקרי השעלת בשבעת החודשים הראשונים של שנת 2024 גבוה בכ-45% ממספר המקרים בשנת 2023 כולה. על פי עדכון מערך מודיעין בריאות של משרד הבריאות, נכון לחודש יולי 2024 – גל התחלואה נמצא במגמת עליה.⁴⁶ לדברי משרד הבריאות הגל החל במחוז ירושלים אך סביב חודש ספטמבר 2023 הוא עבר משם למחוזות המרכז ותל אביב.⁴⁷ בפרק זה נציג את מקרי התחלואה בגל הנוכחי בפילוחים שונים, אולם יש לתת את הדעת כי הפילוחים שבידנו אינם מתייחסים לכלל החולים נכון ל-22 ביולי 2022, אלא למועדים מוקדמים יותר.

3.1 מספר מקרי התחלואה בשנים 2023–2024

בתרשים 2 נציג את נתוני התחלואה לשנת 2024 בהשוואה לנתוני שנת 2023 בהתבסס על הדוחות האפידמיולוגיים שמפרסם אגף אפידמיולוגיה במשרד הבריאות מידי שבוע, כאשר הנתונים לשנת 2024 בדוחות האפידמיולוגיים של משרד הבריאות, נכונים ל-6 ביולי 2024 (סוף השבוע העשרים ושש לשנה). על פי דוחות אלו מספר החולים מתחילת 2023 ועד ל-6 ביולי 2024 הוא 4,064. בטרם נציג את הנתונים נבהיר כי לפי משרד הבריאות נתוני כלל המחלות האפידמיולוגיות בדוחות השבועיים עוברים תהליכים של טיוב ועיבוד, והם אינם סופיים

⁴⁵ מיירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דואר, 22 ביולי 2024.

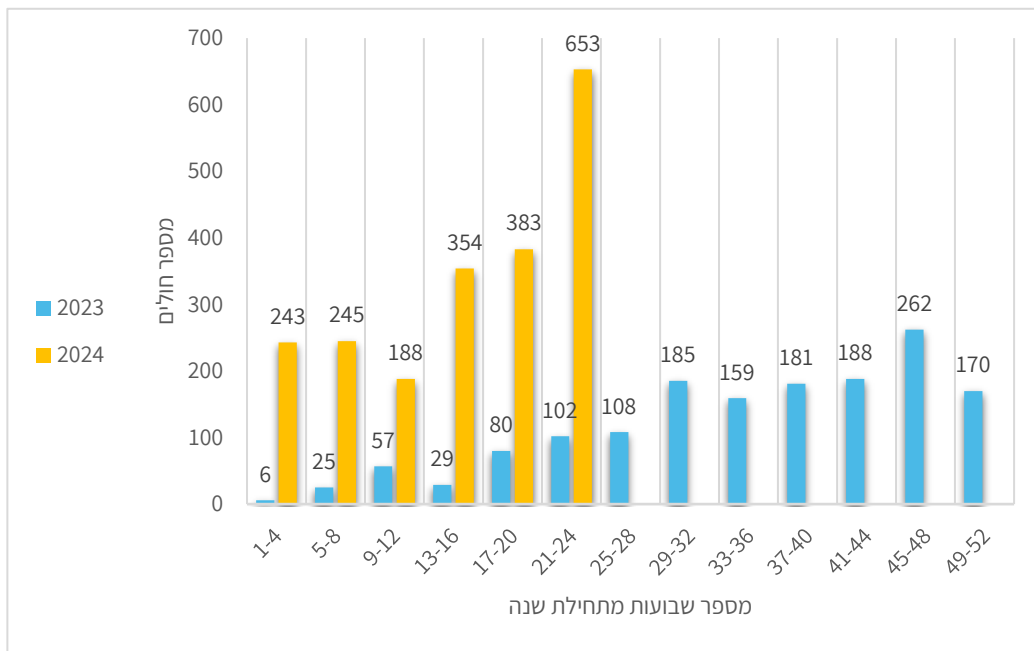
⁴⁶ משרד הבריאות, מערך מודיעין בריאות, [עדכון מודיעין בריאות שבועי](#), תאריך: 18 ליולי 2024. מקור הנתונים הוא מערכת דממ"ה של האגף לאפידמיולוגיה בחטיבת בריאות הציבור. הנתונים מתעדכנים מדי שבוע גם לאחר, ועל נתוני חודש מאי נכתב כי מדובר בנתונים חלקיים.

⁴⁷ משרד הבריאות, מערך מודיעין בריאות, [עדכון שעלת בישראל – סוף מרץ 2024](#), תאריך פרסום: 18 באפריל 2024.

ואף מתוקנים לאחור.⁴⁸ כמו כן, קיים פער במספר מקרי התחלואה בשעלת בשנים השונות בין אלו שמסר לנו משרד הבריאות לבין המידע המופיע בדוחות האפידמיולוגיים השבועיים המתפרסמים על ידי אגף אפידמיולוגיה.⁴⁹

תרשים 2: מספר מקרי השעלת בישראל שדווחו בכל ארבעה שבועות, בשנת 2023 לעומת שנת 2024⁵⁰

מספר החולים
הממוצע לחודש גדל
מפחות מ-200 חולים
בסוף שנת 2023
למעל 650 חולים
לקראת אמצע שנת
2024

אפשר לראות בתרשים 2 כי נכון לאמצע חודש יוני 2024 (סוף השבוע ה-24) מדינת ישראל נמצאת בעיצומו של גל תחלואה שהחל בתחילת שנת 2023. אם בסוף שנת 2023 היו בממוצע פחות מ-200 מקרים חדשים בחודש, הרי שלקראת אמצע שנת 2024 מספר המקרים החדשים המדווחים מטפס ליותר מ-650 מקרים בחודש. נציין כי בשבועות 25-27 בשנת 2024 דווח עד כה על 446 חולים נוספים שאינם מופיעים בתרשים מאחר ומדובר בנתונים חלקיים בלבד.

⁴⁸ משרד הבריאות, [דוחות אפידמיולוגיים שבועיים](#), כניסה: 17 באפריל 2024.

⁴⁹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024. בשנת 2023 הפער עומד על 240 מקרים פחות (1,552 בדוחות במקום 1,792) בדוחות האפידמיולוגיים השבועיים לעומת תשובת משרד הבריאות לפנייתנו. לדברי משרד הבריאות הבדלים אלו נובעים מכך שבכל דיווח מיוחסים המקרים באופן שונה, בדוחות האפידמיולוגיים השבועיים השנה היא לפי זמן מילוי המידע במערכת הממוחשבת ואילו בדיווחים האחרים הזמן הוא מועד תחילת המחלה כפי שדווח על ידי לשכות הבריאות.

⁵⁰ איסוף הנתונים וחישוב החולים לכל ארבעה שבועות נעשה במרכז המידע והמחקר של הכנסת על בסיס נתוני משרד הבריאות. משרד הבריאות, [דוחות אפידמיולוגיים שבועיים](#), כניסה: 17 באפריל 2024.

התפרצות שעלת
מתרחשת גם במספר
מדינות באירופה
ובארה"ב, בחלק
מהמקומות מגמת
התחלואה מתייצבת
או מאטה

כ-86% מהמאושפזים
הם (119 מתוך 138) הם
תינוקות בני פחות
משנה

שלושת מקרי
הפטירה שנרשמו בגל
הנוכחי, נכון לתחילת
יולי 2024, הם של
תינוקות בני פחות
משנה

80% מהחולים בגל
הנוכחי הם ילדים עד
גיל 14. 13%
מהחולים הם תינוקות
עד גיל שנה

על פי דוח איומי מחלות מדבקות של המרכז האירופי לבקרת מחלות ומניעתן שפורסם במרץ 2024,⁵¹ גם בכמה מדינות באירופה **קיימת עליה בתחלואת השעלת החל מאמצע שנת 2023**.⁵² בדוח נכתב כי אמנם הגידול בתחלואה הוא בכל שכבות הגיל אך הוא בולט במיוחד בקרב בני 15–19. **כמו כן, הגידול בתחלואה הוא גם בקרב אלו המחוסנים מפני שעלת**. בדוח שפורסם כאמור במרס 2024 נכתב כי לפי רשת מודיעין בריאות הציבור העולמית (GPHIN), מלבד במדינות אירופה קיים גידול במספר מקרי השעלת גם במדינות נוספות בעולם ובהן: אוסטרליה, ברזיל, קנדה, ארצות הברית, בריטניה וישראל.⁵³ באמצע חודש יולי 2024 מערך מודיעין בריאות של משרד הבריאות בישראל דיווח כי בחלק מהמדינות בהן נרשם גל תחלואה גבוה, כגון צ'כיה, הולנד, בריטניה וספרד, קצב הצטברות התחלואה מתייצב ואף מאט, לעומת זאת בצרפת ובארה"ב הקצב נמצא בעלייה.⁵⁴

על-פי נתוני משרד הבריאות בשנת 2023 אושפזו 114 איש שאבחנתם הראשונית היא שעלת (6% מבין חולי השעלת בישראל בשנה זו), ומינואר עד ל-12 ביוני 2024 אושפזו 24 איש (כ-1% מבין חולי השעלת המדווחים). **לפי נתוני משרד הבריאות מאז תחילת הגל הנוכחי של המחלה כ-86% מהמאושפזים (119 מתוך 138) הם תינוקות בני פחות משנה**.⁵⁵

באשר לתמותה, **מהאיגוד הישראלי למחלות זיהומיות ומאיגוד רופאי בריאות הציבור נמסר כי הפגיעה המסוכנת והקשה ביותר של המחלה היא בתינוקות עד גיל שנה. שלושת מקרי הפטירה שנרשמו בגל הנוכחי, נכון לתחילת יולי 2024, הם של תינוקות בני פחות משנה וממשרד הבריאות נמסר כי בכל המקרים האם לא התחסנה במהלך ההיריון, אולם לא צוין האם תינוקות אלה חוסנו**.⁵⁶

3.2 התפלגות התחלואה לפי קבוצות גיל ומחוזות

משרד הבריאות העביר לידנו פילוח לפי גיל של 3,385 חולי השעלת **בגל הנוכחי** (מתחילת ינואר 2023 עד 12 ליוני 2024). **כ-80% מהחולים (2,722 חולים) הם ילדים עד גיל 14**, כאשר בני 5–14 **מהווים כ-50% מהחולים (1,692 חולים)** המאובחנים בישראל לתקופה זו. לשאלתנו לגבי שיעור התחלואה הגבוה בגילים אלו מסר משרד הבריאות כי קיימת דעיכה של רמת החיסוניות

⁵¹ European Centre for Disease Prevention and Control, [Communicable disease threats report, 17-23 March 2024, week 12](#), accessed: April 17th 2024.

⁵² המדינות המפורטות בדוח הן: בלגיה, קרואטיה, דנמרק, ספרד, שוודיה ונורווגיה, צ'כיה והולנד.

⁵³ European Centre for Disease Prevention and Control, [Communicable disease threats report, 17-23 March 2024, week 12](#), accessed: April 17th 2024.

⁵⁴ משרד הבריאות, מערך מודיעין בריאות, [עדכון מודיעין בריאות שבועי](#), תאריך: 18 ליולי 2024.

⁵⁵ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

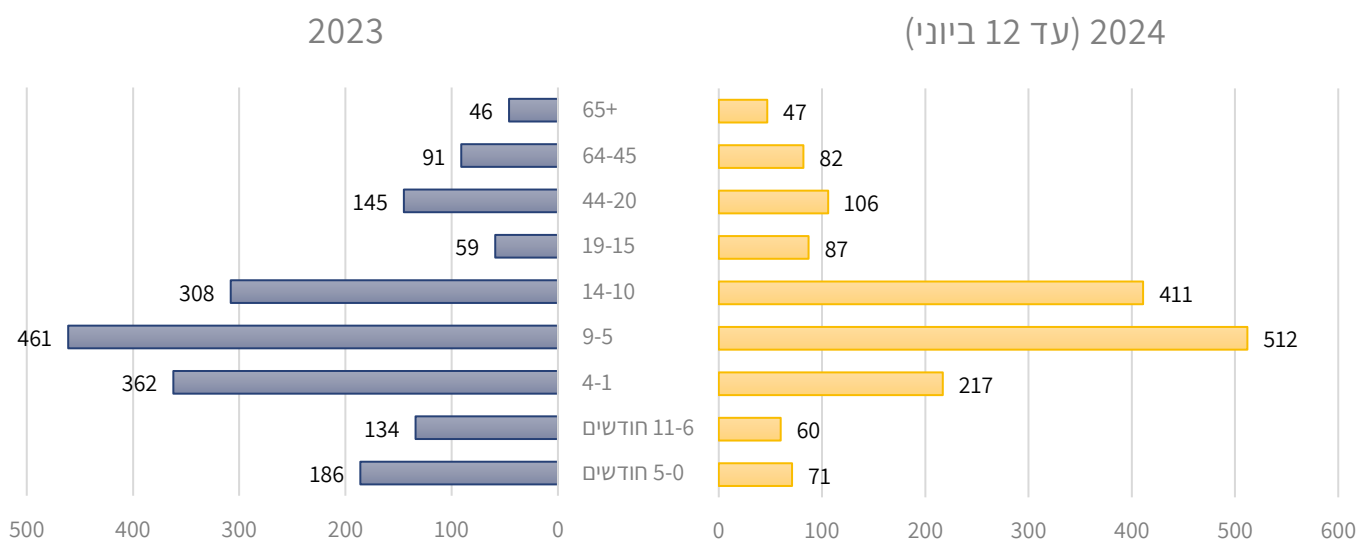
⁵⁶ משרד הבריאות, אגף בכיר הסברה ודוברות, פרסומים מהתאריכים 6 ביוני 2023, 4 בינואר 2024 ו-25 ביוני 2024.

סביב גילי היסודי, ועל כן ניתנים חיסוני בוסטר בכיתה ב'.⁵⁷ מאז תחילת הגל ועד ל-12 ביוני 2024 דווח על 451 תינוקות עד גיל שנה שנדבקו בשעלת, שהם כ-13% מכלל החולים המאובחנים בתקופה זו.

בתרשים 3 נציג את ההתפלגות הגילאית של חולי השעלת בשנת 2023 לעומת התפלגותם בחודשים ינואר עד 12 ביוני 2024.

תרשים 3: נתוני משרד הבריאות על התפלגות חולי השעלת על פי קבוצות גיל,

בשנת 2023 לעומת החודשים ינואר עד 12 ביוני 2024⁵⁸

63% מחולי השעלת בשנת 2023 היו בקבוצת הגיל 1-14, לעומת 72% בתקופה שמינואר עד 12 ביוני 2024

כפי שאפשר לראות בתרשים 3, הגם שנתוני 2024 הם חלקיים, מספר מקרי התחלואה בשנה זו בגילי 5-9 ובגילי 10-14 גבוה מהתחלואה בגילים אלו בהשוואה לכל שנת 2023. עוד ניתן לראות כי 63% מהחולים (1,131 מתוך 1,792) בשנת 2023 היו בקבוצת הגיל 1-14, לעומת כ-72% (1,140 מתוך 1,593) מהחולים בתקופה שמינואר עד ל-12 ביוני 2024.

במפה שלהלן נציג את שיעור החולים בשישה מחוזות משרד הפנים בשנת 2023 ומינואר עד למאי 2024. בטרם נציג את הנתונים נציין נתוני התחלואה נמסרו על-ידי משרד הבריאות על-פי לשכות הבריאות המחוזיות של המשרד הבריאות, אך מכיוון שביהודה ושמרון אין לשכת בריאות מחוזית ואין בידנו מידע על הלשכות שבהן מקבלת אוכלוסייה זו שירות, אוכלוסיית יהודה ושמרון לא נכללה בחישוב שיעור התחלואה לפי מחוזות. עוד נציין כי מספר החולים בשנת 2023 שעליהם התקבל מידע על מחוז האבחון הוא 1,787 ובשנת 2024 התקבל מידע על 942 חולים שדווחו עד לתחילת חודש מאי. נזכיר כי מאז ועד ל-22 ביולי התקבלו דיווחים על עוד 1,648

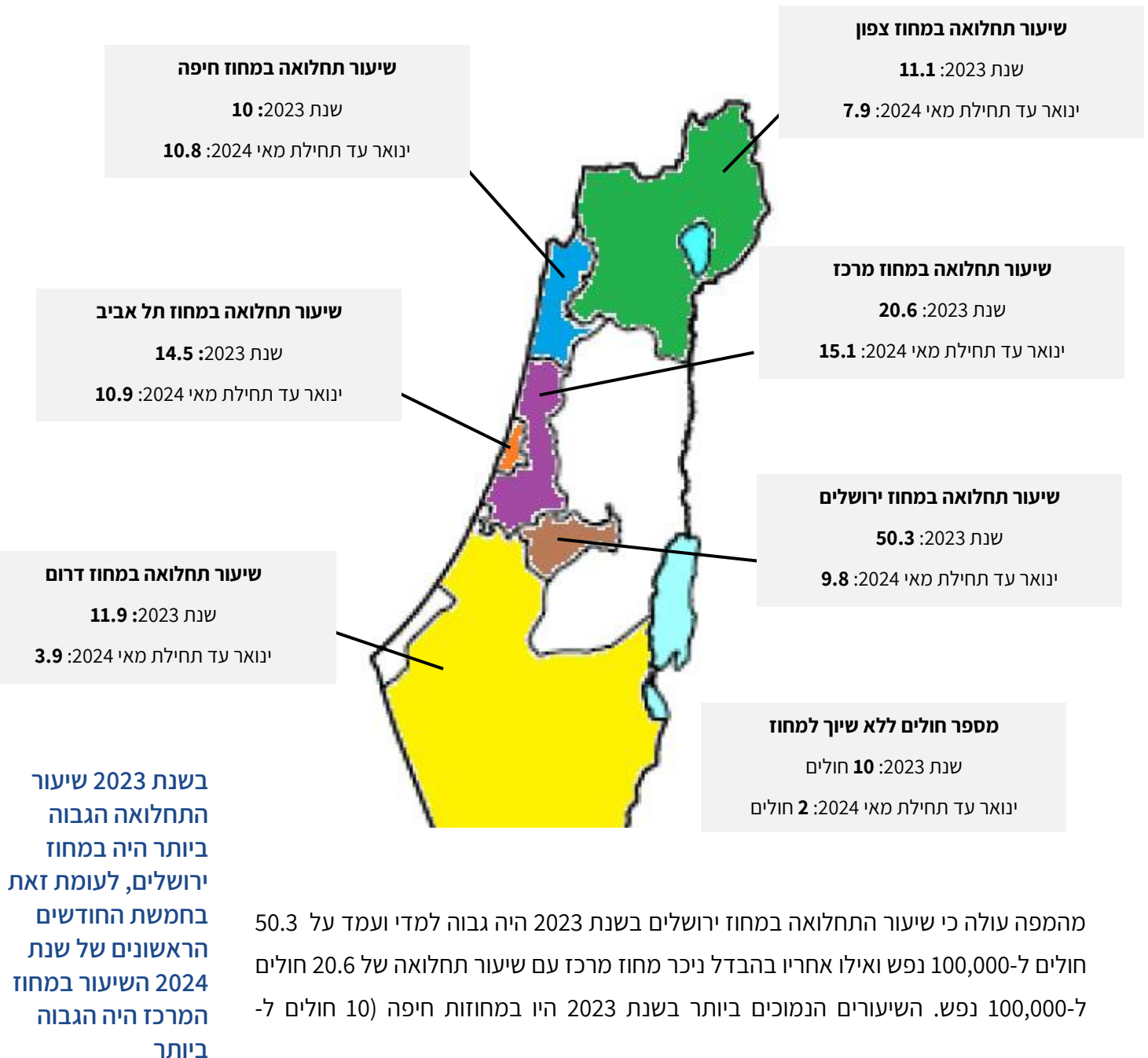
⁵⁷ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

⁵⁸ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

חולים, אולם אין בידנו מידע על המחוז שבו אובחנו. כמו כן, חישוב השיעור לשנת 2023 ולשנת 2024 מבוסס על אוכלוסיית המחוזות נכון לסוף שנת 2022 שהוא הנתון העדכני ביותר שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

מפה: שיעור תחלואת השעלת ל-100,000 נפש בכל מחוז

ינואר 2023 – מאי 2024⁵⁹

מהמפה עולה כי שיעור התחלואה במחוז ירושלים בשנת 2023 היה גבוה למדי ועמד על 50.3 חולים ל-100,000 נפש ואילו אחריו בהבדל ניכר מחוז מרכז עם שיעור תחלואה של 20.6 חולים ל-100,000 נפש. השיעורים הנמוכים ביותר בשנת 2023 היו במחוזות חיפה (10 חולים ל-

⁵⁹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2023 – מספר 74, לוח 2.15 [אוכלוסייה, לפי מחוז, נפה ודת](#), פורסם: 12 בספטמבר 2023; השיעורים חושבו במרכז המחקר והמידע של הכנסת, על סמך נתוני האוכלוסייה לפי מחוז נכון ל-31 בדצמבר 2022.

100,000 נפש), הצפון (10.8 חולים ל-100,000 נפש) והדרום (11.9 חולים ל-100,000 נפש). לעומת זאת, בחמשת החודשים הראשונים של שנת 2024 שיעור התחלואה הגבוה ביותר היה במחוז המרכז- 15.1 חולים ל-100,000 נפש בעוד ששיעור התחלואה הנמוך ביותר היה במחוז הדרום- 3.9 מקרים ל-100,000 נפש.

4. הכיסוי החיסוני לשעלת

משרד הבריאות מסר לנו את שיעור הכיסוי החיסוני לשעלת בקרב ילידי השנים 2018-2022, כלומר בקרב ילדים עד גיל 6 בישראל. מנתוני המשרד עולה כי שיעור הכיסוי החיסוני הארצי הוא 95% ולדברי המשרד קיימת ירידה של כ-3%-2% בשיעור הכיסוי החיסוני בשנים 2021-2022 בהשוואה לשנים 2018-2019.⁶⁰

לוח 2: הכיסוי החיסוני לשעלת במחוזות בישראל, לילדי שנתון 2018-2022⁶¹

שיעור הכיסוי החיסוני בקרב ילידי שנתונים 2018-2022 הוא 95%, הכיסוי הגבוה ביותר הוא במחוז צפון והנמוך ביותר במחוז ירושלים

מחוז	כיסוי חיסוני: ילידי השנים 2018-2022
צפון	98%
דרום	96%
חיפה	96%
מרכז	96%
אשקלון	95%
תל אביב	95%
ירושלים	91%

אין נתונים על הכיסוי החיסוני בקרב נשים הרות

ניתן לראות כי שיעור הכיסוי החיסוני הגבוה ביותר בקרב ילידי השנים 2018-2022 הוא במחוז הצפון-98%, והנמוך ביותר במחוז ירושלים-91%. **בידי המשרד אין נתונים על הכיסוי החיסוני בקרב נשים הרות.**

ביקשנו לבחון מהי מידת החיסוניות של מי שחלה בשעלת בשנת 2023, אולם בידי משרד הבריאות נתונים על הכיסוי החיסוני של חולי השעלת עד גיל 19 בלבד. כאמור על-פי נתוני משרד הבריאות בשנת 2023 היו 1,792 מקרים של חולי שעלת, מתוכם 1,510 מתחת לגיל 19. עם זאת המידע על מידת החיסוניות שהועבר לנו על-ידי המשרד מתייחס ל-1,436 חולים עד גיל 19 שכן לדבריו המידע על סטטוס החיסון לא תמיד ידוע.⁶²

⁶⁰ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

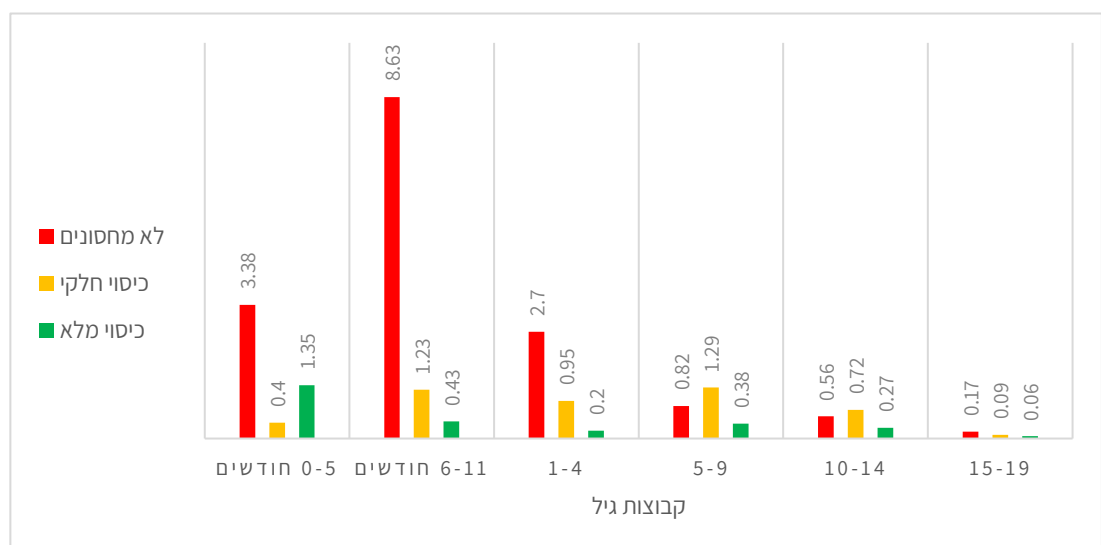
⁶¹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

⁶² מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 17 ביולי 2024.

מהנתונים שמסר לנו המשרד עולה כי לכ-58% מהחולים היה כיסוי חיסוני מלא, לכ-11% כיסוי חיסוני חלקי וכ-31% מהם לא התחסנו כלל. עם זאת, יש לבחון נתונים אלה בנרמול לאוכלוסייה, כלומר לבחון מהו שיעור החולים המחסונים מתוך האוכלוסייה המחסונת ואת שיעור החולים הלא מחוסנים מתוך האוכלוסייה הלא מחוסנת. לשם כך נציג להלן נתונים שמסר לנו משרד הבריאות על שיעור תחלואת השעלת ל-1,000 נפש לפי מצב חיסוניות (לפי חיסון קודם) וגיל. נציין כי אין באפשרותנו להעריך האם הנתונים על מידת החיסוניות של אוכלוסיית ישראל עד גיל 19 שעל בסיסה ערך המשרד את החישוב אכן משקפים את מצב החיסוניות של האוכלוסייה עד גיל 19.

תרשים 6: נתוני משרד הבריאות על שיעור חולי השעלת ל-1,000 נפש לפי גיל ומידת

חיסוניות, 2023⁶³

בכל קבוצות הגיל עד לגיל 19 שיעור החולים ל-1,000 נפש בקרב הלא מחוסנים גבוה מהשיעור בקרב המחוסנים באופן מלא, ופער זה במיוחד בקרב ילדים עד גיל 4

אפשר לראות בתרשים 6 כי בכל קבוצות הגיל עד גיל 19 שיעור חולי השעלת המחוסנים באופן מלא ל-1,000 נפש נמוך משמעותית משיעור החולים בקרב הלא מחוסנים. ממצא זה בולט במיוחד בקרב שלוש קבוצות הגיל עד גיל 4. על-פי הנתונים, בקרב תינוקות עד גיל חצי שנה שיעור חולי השעלת שלא חוסנו גבוה פי 2.5 מהשיעור בקרב תינוקות שחוסנו באופן מלא - 3.38 חולים ל-1,000 נפש בקרב תינוקות עד גיל חצי שנה שלא חוסנו, לעומת 1.35 חולים ל-1,000 נפש בקרב תינוקות עד גיל חצי שנה שחוסנו באופן מלא. בקרב תינוקות בני חצי שנה עד שנה שיעור חולי השעלת בקרב התינוקות שלא חוסנו גבוה פי 20 מהשיעור בקרב תינוקות שחוסנו באופן מלא - 8.63 חולים ל-1,000 נפש בקרב תינוקות בני חצי שנה עד שנה שלא חוסנו, לעומת 0.43 ל-1,000 נפש בקרב תינוקות מגיל חצי שנה עד שנה שחוסנו באופן מלא. בקבוצת הגיל 1-4 שיעור חולי השעלת שלא חוסנו גבוה פי 13.5 מהשיעור בקרב תינוקות שחוסנו באופן מלא - 2.7 מקרים ל-1,000 נפש בקרב מי שלא חוסנו, לעומת 0.2 מקרים ל-1,000 נפש בקרב מי שחוסנו באופן מלא.

⁶³מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

5. ההתמודדות עם מחלת השעלת

משרד הבריאות הוא האחראי במדינת ישראל לבריאות הציבור ולטיפול בהתפרצויות של מחלות, כגון מחלת השעלת.⁶⁴ בפרק זה נציג את פעולות המניעה והטיפול שלדברי המשרד הוא נוקט בהן הן בשגרה והן בגל התחלואה הנוכחי.

5.1 פעולות מניעה והעלאת המודעות בזמני שגרה

במענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת מסר משרד הבריאות כי הוא נוקט בשורה של פעולות וצעדים על מנת למנוע את תחלואת השעלת בזמני שגרה, והם:⁶⁵

משרד הבריאות פועל לעידוד חיסון של נשים הרות נגד שעלת, עם זאת על פי אומדן פחות מתחצית מהן

עידוד חיסון של נשים הרות – חיסון זה נועד לאפשר לאם לפתח נוגדנים לשעלת ברמה גבוהה בכדי שיעברו לעובר שברחמה דרך השליה ויעניקו לו הגנה ראשונית עוד בטרם יקבל את החיסון הראשון בעצמו. לדברי האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות הצעד החשוב ביותר הוא הגברת המודעות לנושא החיסונים בקרב נשים בהריון.⁶⁶ משרד הבריאות מסר לנו כי מבוצעות הערכות מצב שבועיות בין אנשי מקצוע במשרד לבין נציגי קופות חולים במטרה לעקוב אחרי נתוני התחלואה והחיסונים ולוודא שהקופות פועלות בנושא,⁶⁷ אולם לדברי המשרד אין בידי נתונים אודות הכיסוי החיסוני נגד שעלת בקרב נשים הרות.⁶⁸ איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל העריך בפנינו כי פחות מ-50% מהנשים בהריון מתחסנות נגד שעלת. לדברי האיגוד קיים קושי ספציפי בהעלאת המודעות לחשיבות החיסון בזמן ההריון בחלקים מסוימים של האוכלוסייה החרדית.⁶⁹ משרד הבריאות מסר בעניין זה כי הוא פועל להעלאת המודעות לחיסון נשים הרות ולדבריו הוא הוציא הבהרות ועדכונים וכן רענן את ההנחיות בנוגע לחיסון נשים הרות בינואר 2018, בדצמבר 2019 ובינואר 2024.⁷⁰

⁶⁴ מבקר המדינה, דוח מיוחד - טיפול מערכת הבריאות במחלות מתפרצות ומתחדשות, מרץ 2020, עמ' 15.

⁶⁵ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024; מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

⁶⁶ פרופ' גליה רהב, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 16 במאי 2024.
⁶⁷ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

⁶⁸ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 17 ביולי 2024.

⁶⁹ פרופ' שמואל רשפון, נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 19 במאי 2024.

⁷⁰ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

הקדמה של גיל החיסון הראשון הניתן לילוד בשבועיים, כלומר מתן החיסון בשבוע השישי ללידה במקום בשבוע השמיני, ולדברי המשרד זאת בכדי לאפשר לילוד לייצר נוגדנים בשלב מוקדם כל האפשר.⁷¹

הוספה של אלפי תורים בתחנות טיפות חלב של כלל ספקי השירות באזורים בהם דווחה עליה בתחלואה (כמו למשל בבני ברק ובבית שמש), אולם המשרד לא מסר מהו מספר התורים שנוספו וציין כי התורים נפתחים בהתאמה להיקף התינוקות המשויכים לתחנה. עוד מסר המשרד כי שעות הפעילות בתחנות טיפות חלב הורחבו גם על-ידי תשלום שעות נוספות לצוות האחיות וגם על ידי רכש שירותי סיעוד מספק חיצוני המתגבר את הצוות הקבוע. לדברי המשרד הוא גם מקדם שימוש בניידות טיפות חלב בכדי להנגיש את שירותי הבדיקות והחיסונים לאוכלוסיות המתקשות להגיע לביקורים סדירים.⁷² **עם זאת, לדברי איגוד רופאי בריאות הציבור התקנים בתחנות טיפת חלב והתקציבים לשירות הבריאות לתלמיד אינם תואמים את הגידול המשמעותי באוכלוסייה בחלק מהאזורים ושעות הקבלה בתחנות לא תואמות את שעות העבודה והלימודים של ההורים – דבר שמונע ומעכב אותם מלהגיע ולחסן את ילדיהם.**⁷³ גם עמותת מדעת הפועלת לקידום בריאות הציבור העלתה בפנינו כי קיימת בעיית נגישות באזורים בהם תחנות טיפות חלב רחוקות או עמוסות, כמו בפזורה הבדואית או בריכזים חרדים.⁷⁴

הקפדה על חיסון נגד שעלת של עובדי ותלמידי מקצועות הבריאות, כך שאלו שנמצאים בסיכון מוגבר יותר לחלות יימצאו בסביבה בריאה ובטוחה יותר, **אולם המשרד לא מסר כיצד הוא פועל בנושא זה.**⁷⁵

עידוד חיסון נגד שעלת באוכלוסייה הכללית הן במרפאות היוצאים לחו"ל שבהן מעודדים נוסעים להתחסן ברכיב נגד שעלת בנוסף לרכיב נגד טטנוס והן בחיסון שלאחר פגיעה שבמקרה זה המלצת המשרד היא לתעדף את החיסון המשולב שעלת-דיפטריה-טטנוס על פני דיפטריה-טטנוס בלבד.⁷⁶ לדברי נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, פרופ' שמואל רשפון, כי **עד**

⁷¹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

⁷² מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024; מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

⁷³ פרופ' שמואל רשפון, נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 19 במאי 2024.

⁷⁴ ד"ר מורן פרידמן, מנהלת מקצועית – עמותת מדעת, הודעות ווטסאפ, 24 ביולי 2024.

⁷⁵ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

⁷⁶ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

לדברי המשרד הוא פועל להוספת תורים לחיסון נגד שעלת בתחנות טיפות חלב ולקידום השימוש בניידות טיפות חלב במקומות בהם יש ריכוז תחלואה גבוה

לדברי איגוד רופאי בריאות הציבור התקנים בתחנות טיפת חלב והתקציבים לשירות הבריאות לתלמיד אינם תואמים את הגידול המשמעותי באוכלוסייה בחלק מהאזורים

משרד הבריאות מעודד את מתחסי הטטנוס והטסים לחו"ל לקבל בהזדמנות זו גם את הרכיב נגד שעלת

כה הוגשו לוועדת סל התרופות בעידוד משרד הבריאות שש בקשות לכלול את החיסון המשולש שעלת-דיפטריה-טטנוס בסל שירותי הבריאות עבור מקבלי חיסון טטנוס, אך לדבריו הן לא התקבלו בוועדה.⁷⁷

העלאת המודעות בקרב הצוותים הרפואיים על-ידי הפצה של נהלים הנוגעים לדרכי האבחון והטיפול בחולים והפצת עדכונים עיתיים על התחלואה בישראל הנערכים על סמך ניטור קבוע.⁷⁸

העלאת המודעות לחשיבות החיסון בקרב הציבור ובתוך כך בקרב נשים הרות,⁷⁹ עם זאת עמותת מדעת הצביעה בפנינו על **חוסר בהסברה בנושא זה**.⁸⁰ לדברי איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל **קיים חוסר קשב ציבורי לנושא החיסונים בעקבות המלחמה**.⁸¹

5.2 ההתמודדות משרד הבריאות עם גל התחלואה הנוכחי

משרד הבריאות מסר למרכז המחקר והמידע של הכנסת כי במסגרת התמודדותו עם גל התחלואה הנוכחי הוא עוקב אחר מספר החולים ומאפייניהם הדמוגרפיים, הקליניים והמעבדתיים, ובמקביל עוקב אחר שיעור הכיסוי החיסוני בקבוצות אוכלוסייה ובמקומות שונים בארץ.⁸²

לדברי המשרד **כל מקרה תחלואה המדווח ללשכות הבריאות עובר חקירה אפידמיולוגית על ידי אחות או רופא מלשכות הבריאות בכדי לזהות את מקור החשיפה**. לדברי המשרד, חקירה זו מאפשרת להבין מי בא במגע עם החולה במטרה להעניק לו טיפול מונע במידת האפשר, כאשר לדברי המשרד החולים מתבקשים לצמצם את החשיפה שלהם למגעים נוספים

⁷⁷ פרופ' שמואל רשפון, נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 19 במאי 2024.

⁷⁸ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024; מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

⁷⁹ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024; מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

⁸⁰ ד"ר מורן פרידמן, מנהלת מקצועית – עמותת מדעת, הודעות ווטסאפ, 24 ביולי 2024.

⁸¹ פרופ' שמואל רשפון, נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 19 במאי 2024.

⁸² מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

ומקבלים המלצות כיצד לעשות זאת.⁸³ לדברי משרד הבריאות מרבית ההדבקות בוצעו בישראל.⁸⁴

משרד הבריאות העלה בפנינו כמה קשיים בהתמודדות עם גל התחלואה הנוכחי:

ראשית, המשרד מצביע על קשיים בעידוד התחסנות בקרב אוכלוסיות מסוימות דוגמת המגזר החרדי. לדברי המשרד, נעשים מאמצים להבין ולפתור את האתגרים בקרב אוכלוסיות אלו. המשרד מסר כי הוא פועל בין השאר לפרסום מכרז להפעלת ניידת חיסונים אשר תוכל להנגיש את החיסונים לקהילה ביתר קלות,⁸⁵ ולשיתוף המנהיגים המקומיים בהבאת ובהנגשת מידע בדבר חשיבות הרפואה המונעת.

שנית, ישנן אוכלוסיות המעלות ספקות וחששות מהחיסונים לדברי המשרד עקב מידע כוזב. המשרד מסר כי במקומות אלו נעשים מאמצים לקיים עם ההורים שיח פתוח על נושאים אלו, ולהפנות אותם למקורות מידע מקצועיים ומהימנים ולפרסומים מדעיים המציגים את בטיחות ויעילות החיסונים.

שלישית, לדברי משרד הבריאות הוא נתקל בקשיים בתגבור שעות הפתיחה של תחנות טיפות חלב ובגיוס צוותי סיעוד ורפואה נוספים לבריאות הציבור באזורים עם כיסוי חיסונים נמוך. לדברי המשרד קשיים אלה נובעים ממחסור בתקנים חדשים בבריאות הציבור על אף הילודה והגידול המשמעותי באוכלוסייה ומכך שתנאי ההעסקה והשכר המוצעים בבריאות הציבור נופלים מאלה הנהוגים בקופות ובבתי החולים בתפקידים המקבילים. בנושא זה סבור איגוד רופאי הבריאות בישראל שעל משרד הבריאות בשיתוף משרד האוצר **לקבוע נוסחה לתקצוב ולתגבור תקנים בתחנות טיפת חלב בהתאם לגודל האוכלוסייה שאותה הן משרתות וזאת על מנת להבטיח שהתקנים יענו על צרכי אותו אזור.** נציין כי בעקבות הצורך הכלכלי בסיוע למפוני עוטף עזה והצפון במלחמת חרבות ברזל העבירה הממשלה לאחרונה החלטה לקיצוץ רוחבי בתקציביהם של משרדי הממשלה השונים והפחיתה בכ-23.4 מיליון שקלים את תקציב משרד הבריאות לשנת 2024.⁸⁶

משרד הבריאות מצביע על קשיים בעידוד התחסנות בקרב אוכלוסיות מסוימות דוגמת המגזר החרדי

לדברי משרד הבריאות הוא מתקשה לתגבר את תחנות טיפות חלב ולגייס צוותי סיעוד ורפואה נוספים בשל מחסור בתקנים ותנאי השכר המוצעים

⁸³ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 27 במאי 2024.

⁸⁴ מירי כהן, מנהלת תחום בכיר קשרי משל ותכניות לאומיות, לשכת המשנה למנהל הכללי, משרד הבריאות, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב, 19 ביוני 2024.

⁸⁵ פרופ' שמואל רשפון, נציג איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, טלפון, 19 במאי 2024.

⁸⁶ מזכירות הממשלה, החלטה מספר 1966 של הממשלה מיום 7 ביולי 2024, [הארכת סיוע המדינה לתושבי יישובי הדרום המצויים בטווח המכונה 0 עד 7 ק"מ מגדר רצועת עזה ולתושבי יישובי הצפון בטווח של 0 עד 5 ק"מ מגבול לבנון לאור מלחמת "חרבות ברזל" ותיקון החלטות ממשלה](#), סעיף 10 ב' ונספח א' סעיף 24.